

Izgublamo vsaj milijardo dodane vrednosti in 200 milijonov davkov

Ljubljana, 16. maj 2023 – Če ne bomo z ukrepi zaščitili našega gospodarstva, bomo na letnem nivoju izgubili prek ene milijarde dodane vrednosti in 200 milijonov evrov davkov, je bila ključna ugotovitev današnje okrogle mize, na kateri so gospodarstveniki ponovno opozorili na nekonkurenčnost slovenskega gospodarstva na globalnem trgu. Med razlogi so izpostavili previsoke cene električne energije in zahtevali primerljive ukrepe soočanja z energetske krizo kot v drugih državah EU.

Po besedah ekonomista **dr. Igorja Mastena** z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani imamo v Sloveniji še vedno inflacijo nad 9 %. Študije kažejo, da so povprečni roki povratka k inflacijskim ciljem dolgi od 4 do 5 let, je izpostavil Masten. »Če sklepamo iz zgodovine, potem lahko povratek na stare ravni pričakujemo okoli leta 2027,« je dejal Masten in dodal, da je na trgu še vedno prisotno podcenjevanje te ugotovitve. Če temu dodamo pritiske s trga dela, imamo zaokrožen nabor dejavnikov, ki prispevajo k ohranjanju visoke inflacije. »Nismo še imeli tako velikega razkoraka med pričakovanji trga in zavezami oziroma ukrepi centralnih bank na drugi strani,« je dejal Masten.

Po navedbah **dr. Mojmirja Mraka** z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani ta trenutek prihaja do dramatičnih sprememb pri instrumentu, ki ga v Evropi poznamo pod pojmom državne pomoči. Kitajska in ZDA gredo z velikimi vložki v gospodarstvo, v Evropi pa imamo s tem moralne težave, je prepričan Mrak, saj na enotnem evropskem trgu državne pomoči niso neomejene. V času globalizacije so bili ključni elementi razvoja gospodarstva gospodarskega značaja, danes pa ključni dejavniki niso več samo gospodarski, ampak so širši. Mrak je trenutne razmere ponazoril tudi s primerom Kitajske, ki državne pomoči razume po svoje, drugače kot zahod. Evropa bo morala spremeniti sistem državnih pomoči in ga zrahljati.

Po podatkih GZS se je v obdobju od oktobra lani do marca letos industrijska proizvodnja skrčila v 10 od 24 predelovalnih dejavnosti. Več kot 10-odstotni padec proizvodnje so zabeležili v papirni industriji (-18 %), proizvodnji kemičnih izdelkov (-17 %), kovin (-11 %), pohištva (-11 %) ter obdelavi in predelavi lesa (-11 %). Alarmanten je podatek, da predstavljajo dejavnosti, ki so v zadnjega pol leta beležile padce industrijske proizvodnje višje od 5 %, skupaj skoraj 40 % celotne industrijske proizvodnje.

Ohlajanje je opazno tudi v trgovini. Po izračunih TZS na osnovi podatkov Sursa je od zadnjega četrletja lani viden znaten padec realnih prihodkov glede na enako obdobje predhodnega leta v nekaterih kategorijah trgovine. V trgovini na drobno je realni prihodek marca letos v primerjavi z lanskim letom padel za 12,8 %, v trgovini na drobno brez motornih goriv za 9,3 %, v trgovini na drobno z živili za 8,3 % in trgovini na drobno z neživili za 11,1 %. Padci so vidni tudi v letošnjem tromesečju 2023 v primerjavi z enakim obdobjem lani.

Na okrogli mizi so svoja videnja predstavili gospodarstveniki.

«Počasi vrag jemlje šalo,» pravi **Marko Drobnič**, predsednik uprave Taluma, ki izpostavlja,

da podjetja predvsem v industrijskih dejavnostih že čutijo zaskrbljujoče znižan obseg naročil. Dodaja, da *“če smo skozi zadnji kvartal zgubljali pozicijo na globalnem tržišču, konkurenčnost v drugem kvartalu zgubljamo tudi na evropskem nivoju.”* Po Drobničevih besedah imajo vedno manj vzvodov v svojih rokah. *“Drugi krojijo okoliščine, zlasti na začetku vrednostnih verig,”* je bil jasen in nadalje: *“Ali bomo protekcionistično pristopili in po vzoru drugih držav zaščitili to industrijo tudi v Sloveniji, ali bomo pač sprejeli odločitev, da te industrije ne bo več?”* Komentiral je tudi razliko v pogojih pri cenah energentov med evropskimi državami (na primer Nemčija je uvedla kapico na ceno energentov tudi za velika in energetska intenzivna podjetja). Meni, da slovenska energetska intenzivna industrija, kjer je delež energentov v lastni ceni proizvodnje relativno velik, tudi z lastno inovativnostjo in visoko energetska učinkovitostjo ne more eliminirati te razlike. Posledično te industrije ne bo več.

Matjaž Čemažar, direktor Domela, je potrdil, da Evropa globalno in Slovenija znotraj EU zgubljata na konkurenčnosti. Domel je proizvajalec elektromotorjev in ti so sestavljeni iz določenih delov. Na primer magneti, čeprav smo proizvodnjo povsem prepustili nadzoru Kitajske. Potrebujemo tudi baker, vendar je predelava v EU dražja kot na Kitajskem. Tudi proizvodnjo primarnega aluminija smo v Sloveniji opustili in ga uvažamo. Železo in jeklo pa sta, zaradi energetska intenzivne panoge in visokih cen energije dvakrat dražja v EU kot na Kitajskem.

Kot je pojasnil **David Kovačič**, direktor družbe Spar Slovenija d.o.o., trgovcem naraščajo stroški dela ter gradbeni, logistični in stroški energije. *»Lani smo še lahko absorbirali stroške, da jih nismo prelili v cene, letos tega ne moremo več.»* Upad trgovine na drobno je po besedah Kovačiča tudi posledica dviga drugih osnovnih stroškov. Slabša se razpoloženje potrošnikov, kar se že odraža tudi v upadu realnih prihodkov.

Aleš Pulko, direktor Pulko Ventili Ruše, se strinja, da bo izgubljena konkurenčnost v prihodnosti velika težava – tudi v segmentu mikro in malih podjetij, ki so vezana na velika podjetja kot dobavitelji. Pogosto so tudi (preveč) navezana na nemško tržišče. Z zamikom čutijo posledice znižanih naročil, s katerimi se že soočajo velika podjetja. Tudi MSP, ki imamo sicer regulirano ceno elektrike, plačujejo več kot v Nemčiji. Cena je po njegovih besedah nižja tudi na Hrvaškem.

Toni Balažič, direktor Panvite, je poleg višjih cen energentov kot v tujini izpostavil tudi problematiko višjih stroškov dela. Tako na primer hrvaški zaposleni ob primerljivi bruto plači prejme okvirno za 15 odstotkov višjo neto plačo. Vprašanje konkurenčnosti je vprašanje horizontalnega pristopa. Zato je po njegovem prepričanju potreben dogovor na ravni države.

Minister **Bojan Kumer** se je odzval na razpravo gospodarstvenikov. Orisal je situacijo na področju cen energentov v lanskem letu in se zavzel za učinkovitost nadaljnega dialoga. Dodal je: *»Gospodarstvo so bila vedno pljuča razvoja in ta pljuča je treba napolniti s kisikom.»*

Tibor Šimonka, predsednik GZS, je pozval k oblikovanju konsenza o pomenu industriji, ki jo je potrebno nujno zaščititi. Ukrepi morajo biti sprejeti takoj, sicer bodo jeseni padci industrijske proizvodnje še bistveno izrazitejši.

Mariča Lah, predsednica TZS, se je vprašala, »*ali bomo v bodoče še siti. Niti ta niti prejšnja vlada se namreč ne ukvarja s prehransko varnostjo.*« Podvomila je tudi v pravilnost ekonomskih politik, ki jih vodi država. Monitoring državnih institucij se namreč izvaja izključno na maloprodajnih cenah. To gre v smeri uničenja vseh v verigi, od kmeta do trgovca in vseh vmes.

Marko Lotrič, predsednik ZDOPS, je današnji dogodek označil kot klic na pomoč, kako naj gospodarstvo preživi. Ugotavlja, da vse napovedane reforme predvidevajo zgolj dodatne obremenitve gospodarstva, ne pa ukrepov, ki bi mu omogočili, da bi »lažje dihala«. Tudi sam je pozval k čim prejšnji izgradnji JEK2, saj samo od sonca in vetra ne moremo živiti.

Predsednik OZS **Blaž Cvar** želi poglobljen dialog z vlado. Odprtih je namreč veliko vprašanj. Energetika je le eno, seveda bolj pereče. Ampak pogovoriti se je treba tudi o obremenitvah gospodarstva, ki so že zdaj nad povprečjem EU, in poskrbeti za kadre, kar je prav tako pereč problem.

Marjan Trobiš, predsednik ZDS, je izpostavil, da gospodarstvo dejansko ni konkurenčno in ga je treba razumeti kot vir dohodka, ne pa kot breme.

Dogodek z naslovom "Bo slovensko gospodarstvo preživelo energetska krizo?" so organizirali Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije, Združenje delodajalcev Slovenije in Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije.